

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 337/2018-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Harakálym, Mlynská 28, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17 Co 114/2017 z 25. apríla 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. septembra 2018 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 Co 114/2017

z 25. apríla 2018 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) v treťom a štvrtom bode výrokovvej časti, t. j. v častiach, v ktorých bolo rozhodnuté o náhrade trov konania.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou na Okresnom súde Bánovce nad Bebravou (ďalej len „okresný súd“) domáhal náhrady za bolesť v sume 3 270 € s príslušenstvom a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 59 658 € s príslušenstvom voči [REDACTED] (ďalej len „žalovaný“). Podanú žalobu skutkovo odôvodnil tým, že pri dopravnej nehode ako spolujazdec v motorovom vozidle utrpel vážne zranenia, ktoré na jeho zdravotnom stave zanechali trvalé následky. V súvislosti s výškou žalobou uplatnených nárokov sťažovateľ poukázal na lekárske posudky o bolesti a o sťažení spoločenského uplatnenia z 12. decembra 2013 a 25. mája 2014, ktoré vystavil [REDACTED], a v ktorých bola bolesť sťažovateľa hodnotená počtom 1 372,50 bodov a sťaženie spoločenského uplatnenia počtom 3 620 bodov. V priebehu konania bol vypracovaný znalecký posudok č. 7/2015 znalca [REDACTED], v ktorom bola hodnotená bolesť počtom 1 305 bodov a sťaženie spoločenského uplatnenia počtom 950 bodov. V priebehu konania (t. j. 2. februára 2016) žalovaný čiastočne plnil sťažovateľovi náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 14 091 €.

3. Okresný súd po vykonanom dokazovaní rozsudkom č. k. 6 C 173/2014-190 z 30. decembra 2016 zaviazal žalovaného zaplatiť sťažovateľovi náhradu za bolesť v sume 1 362 € a náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v sume 824 €. V prevyšujúcej časti uplatňovaný nárok sťažovateľa zamietol. Svoje rozhodnutie v tejto časti odôvodnil práve závermi podaného znaleckého posudku, v ktorom bola bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia hodnotené iným počtom bodov ako v lekárskejších posudkoch, ktoré predložil sťažovateľ spolu so žalobou.

4. O náhrade trov konania rozhodol okresný súd tak, že priznal žalovanému právo na náhradu trov konania proti sťažovateľovi v rozsahu 48,28 % a štátu priznal právo na náhradu trov konania voči obom stranám sporu, teda voči sťažovateľovi v rozsahu 74,14 % a voči žalovanému v rozsahu 25,86 %. Výroky o náhrade trov konania okresný súd

odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 255 ods. 1 a 2 a § 256 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), pričom pomer úspechu strán v konaní stanovil na základe pomeru celkovej sumy náhrady, ktorá bola sťažovateľom uplatnená v podanej žalobe, k sume priznanej sťažovateľovi rozsudkom, resp. k sume, v ktorej bolo konanie zastavené v dôsledku čiastočného plnenia zo strany žalovaného.

5. Krajský súd ako odvolací súd rozhodnutie okresného súdu týkajúce sa trov konania zmenil napadnutým rozsudkom tak, že žalovaný má voči sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie v rozsahu 50,24 % a štát má voči sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 75,12 % a voči žalovanému v rozsahu 24,88 %. Pritom pri posudzovaní práva na náhradu trov konania vychádzal z rovnakého právneho názoru ako okresný súd.

6. Poukazujúc na § 255 ods. 1 a 2 CSP sťažovateľ zhodnotil, že postup krajského súdu a predtým aj postup okresného súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania je podľa jeho názoru nesprávny a nerešpektuje základné princípy, na ktorých je postavený Civilný sporový poriadok.

7. Sťažovateľ argumentoval, že úprava náhrady trov konania v Civilnom sporovom poriadku vychádza z princípu zohľadňovania úspechu strany v civilnom spore. Samotný úspech strany v konaní však nemožno hodnotiť mechanicky len porovnaním toho, akú sumu si žalobca uplatnil podanou žalobou a aká suma mu bola v konečnom rozhodnutí priznaná. Je potrebné prihliadať aj na ďalšie skutočnosti, a to na priebeh konania, predmet konania, druh uplatneného nároku a okolnosti prípadu, či rozhodnutie nezáviselo od úvahy súdu, prípadne či nezávisela výška plnenia od odborných znalostí a bola určená na základe znaleckého posudku. Hodnotenie úspechu v konaní musí byť prísne individuálne s prihliadnutím na konkrétnu právnu úpravu vzťahujúcu sa na samotný uplatnený nárok, ako aj na všetky relevantné okolnosti prípadu. Pri mechanickom prístupe k hodnoteniu úspechu v konaní totiž veľmi jednoducho môže dôjsť k porušeniu základného princípu, na ktorom stojí civilné sporové konanie a ktorý je vyjadrený v čl. 2 CSP. Podľa uvedeného ustanovenia totiž ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov

musí byť spravodlivá a účinná. Aby boli zachované uvedené základné atribúty súdnej ochrany, a to jej spravodlivosť a účinnosť, musí súd na jednotlivé prípady konaní nazerať individuálne, pretože jednotlivé konania sa líšia svojimi okolnosťami a uplatnené nároky, ktoré je možné v súdnom konaní uplatniť, sa líšia svojou povahou, charakterom i konkrétnosťou právnej úpravy. Preto je potrebné vykladať ustanovenie § 255 ods. 1 CSP práve v súlade so základnými princípmi civilného sporového konania a zohľadňovať najmä kritérium spravodlivosti.

8. Sťažovateľ v tejto súvislosti zároveň uviedol, že výška náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia závisí primárne od bodového hodnotenia bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia. Toto bodové hodnotenie stanovuje hodnotiaci lekár, teda osoba s odbornými znalosťami, ktorými samotný sťažovateľ nedisponoval a nevedel sám pri podaní žaloby vyhodnotiť dôvodnosť výšky týchto uplatnených nárokov, pokiaľ tieto záviseli od bodového hodnotenia. Sťažovateľ si splnil povinnosť preukázania dôvodnosti výšky uplatneného nároku predložením lekárskeho posudku, ktoré dal vypracovať osobe s odbornými znalosťami, aby mu tak hodnotiaci lekár určil bodové hodnotenie, na základe ktorého si sťažovateľ potom mohol vyčísliť výšku náhrady. Pokiaľ bol v konaní vypracovaný znalecký posudok a tento určil nižšie bodové hodnotenie, čo malo potom vplyv aj na výšku priznanej náhrady, nemožno túto skutočnosť hodnotiť pri rozhodovaní o náhrade trov konania na ťarchu sťažovateľa. Sťažovateľ totiž objektívne nemal schopnosti na to, aby výšku svojho nároku s ohľadom na nedostatok odborných vedomostí presne určil, resp. aby kriticky zhodnotil počet bodov určených v lekárskom posudku hodnotiacim lekárom.

9. Podľa názoru sťažovateľa je zřejmé, že v danom prípade došlo k postupu všeobecného súdu, ktorý je v zjavnom rozpore s princípmi spravodlivosti. Sťažovateľ podal žalobu na súde pri najlepšej vôli domôcť sa spravodlivej náhrady škody na zdraví, ktorú mu žalovaný odmietal dobrovoľne uhradiť. Sťažovateľ postupoval plne v súlade so zákonom, pričom skutočnosť bodového hodnotenia bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia ide mimo sféru jeho vplyvu vôle a vedomia a toto bodové hodnotenie nemohol ovplyvniť. Preto pokiaľ túto skutočnosť hodnotil krajský súd a predtým aj okresný súd na ťarchu žalobcu,

postupovali v rozpore s princípom právnej istoty, keď zaťažili sťažovateľa zodpovednosťou za okolnosti, ktoré nemohol predvídať.

10. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Trenčíne tretím a štvrtým výrokom rozsudku... porušil základné právo sťažovateľa... na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces podľa článku 6 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd.

2. Tretí a štvrtý výrok rozsudku... sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Trenčíne na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľovi... sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia..., ktorú je Krajský súd v Trenčíne povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

11. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy

zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

13. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

14. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

15. Ústavný súd považuje rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania za integrálnu súčasť civilného procesu a je zásadne výsadou všeobecného súdu. V rámci tohto rozhodovania však v zásade ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to

v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu sťažnosť. Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017).

16. Vo veci sťažovateľa podľa názoru ústavného súdu o takýto výnimočný prípad nejde. Sťažovateľom namietané pochybenie všeobecného súdu nedosahuje podľa názoru ústavného súdu takú intenzitu, že by na jeho základe bolo možné spochybniť ústavnú regulárnosť napadnutého súdneho konania. Ústavný súd navyše pri posudzovaní námietok sťažovateľa vychádzal aj z princípu minimalizácie zásahov do právoplatných rozhodnutí iných orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 55/2011), ktorým sa vo svojej rozhodovacej činnosti dôsledne riadi.

17. Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj pri rozhodovaní o trovách konania musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o trovách konania musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené.

18. Krajský súd v relevantných častiach napadnutého rozsudku uviedol:

«... Odvolanie žalobcu nebolo dôvodné ani čo do výrokov o trovách konania. Od účinnosti CSP nie je možné pri rozhodovaní o trovách konania zohľadniť, že rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku, či úvahy súdu, tak ako to upravovalo predtým platné ust. § 142 ods. 3 O.s.p.. Právna úprava náhrady trov konania podľa CSP je striktné založená na miere úspechu strany v konaní. S výnimkou ust. § 257 CSP, umožňujúcom zohľadniť dôvody hodné osobitného zreteľa a na ich základe nepriznať

náhradu trov konania. Nie je možné vylúčiť, že okolnosti ako úvaha súdu, či závislosť výšky plnenia od znaleckého posudku by mohli prichádzať do úvahy ako dôvody hodné osobitného zreteľa, no v spore o zaplatenie náhrady škody spočívajúcej v bolestnom a SSU odvolací súd takýto priestor nenachádza. Ako bolo uvedené vyššie, je základom pre uplatnenie uvedených nárokov lekárskeho posudku. Na ten sa odvoláva aj žalobca, keď namieta, že ako laik nemal možnosť jeho správnosť žiadnym spôsobom preveriť a nárok uplatnil vychádzajúc z daného lekárskeho posudku. Táto obrana žalobcu však neobstojí, pretože žalobca aj po oboznámení sa so znaleckým posudkom a aj po rozhodnutí súdu prvej inštancie naďalej zotrval na pôvodne uplatnenom nároku. Za správnosťou podkladov svojho nároku si tak žalobca stál aj v situácii, kedy tu boli aj iné pre laika pochopiteľné podklady, na základe ktorých mohol oprávnenosť svojho nároku hodnotiť komplexnejšie. Pokiaľ teda žalobca napriek možnosti prehodnotiť lekárskeho posudok vo svetle iných podkladov, v tomto prípade znaleckého posudku hodnoteného v rámci rozhodnutia súdu prvej inštancie, zotrval na svojom pôvodnom nároku založenom na bodovom hodnotení podľa lekárskeho posudku, je zrejmé, že v spore o uplatnený nárok mieni zotrvať. Pokiaľ spor takto naďalej „žije“, je namieste, aby plne zodpovedal za jeho výsledok, prejavujúci sa v rozhodnutí o trovách konania. Nie je možné akceptovať, aby žalobca neprijímal žiaden nový argument o nedôvodnosti jeho nároku, trval na ňom v nezmenenej podobe od podania žaloby a pri konečnom rozhodnutí v jeho neprospech žiadal zohľadniť, že nemal ako rozpoznať neopodstatnenosť svojej žaloby. Žalobcovi samozrejme nemožno uprieť právo na prejednanie jeho veci, no so všetkými súvislosťami vrátane náhrady trov konania podľa výsledku sporu. Napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie o trovách konania tak bolo principiálne správne založené na pomere úspechu strán sporu vo veci.

... Vzhľadom na zrušenie výroku IV. napadnutého rozsudku a zastavenie tejto časti konania však došlo k nepatrnej zmene pomeru úspechu strán sporu. Hodnotu nároku 824 eur nebolo možné pričítať ako úspech v konaní žiadnej strane sporu, a ani zohľadniť pri výpočte celkovej hodnoty sporu, pretože v tejto časti bolo konané a rozhodnuté nad rámec návrhu. Bez sumy 824 eur potom predstavuje úspech žalobcu 15.453 eur (24,88 %) a úspech žalovaného 46.651 eur (75,12 %) z celkového predmetu konania 62.104 eur. Úspešnejšiemu žalovanému preto patrí podľa § 255 ods. 2 CSP nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 50,24 %. V pomere 24,88 % a 75,12 % sa strany sporu

podieľajú aj na náhrade trov konania štátu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie samostatným rozhodnutím...»

19. Ústavný súd dôkladne posúdil relevantné časti napadnutého rozsudku krajského súdu v kontexte všetkých v sťažnosti uplatnených námietok. Ústavný súd teda posudzoval napadnutý rozsudok krajského súdu z pohľadu sťažovateľom uplatnenej námietky týkajúcej sa nesprávnej aplikácie § 255 ods. 1 a 2 CSP (aplikácie zásady zodpovednosti za úspech v spore, ktorá mala byť podľa názoru sťažovateľa príliš striktná a formalistická).

Ústavný súd po dôkladnej analýze relevantných častí napadnutého rozsudku krajského súdu konštatuje, že nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého rozsudku krajského súdu nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti. V rámci rozhodovania o otázke priznania náhrady trov konania krajský súd uplatnil zákonom poskytovaný priestor na uváženie o možnosti aplikácie § 255 CSP, do ktorého ústavný súd nie je zásadne oprávnený vstupovať a nahradzovať prijaté právne závery.

20. Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade neexistujú skutočnosti, ktoré by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie signalizovali možnosť vyslovenia porušenia označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu v označených častiach, a preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

21. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľa nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na konštatovanie porušenia označených práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2018